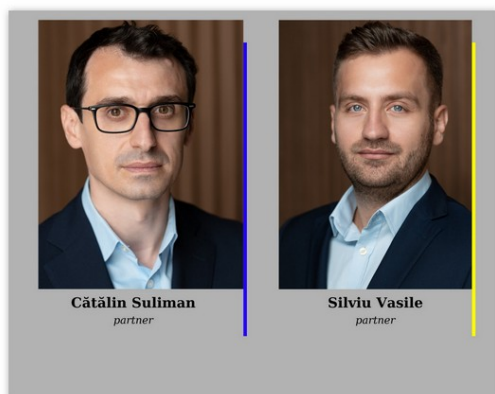

Retrospectiva anului 2023 în materie de concurență și la ce sa ne așteptam în 2024

Anul 2023 a fost unul de tranziție pentru autoritatea de concurență și a fost marcat de 2 momente importante – prima parte a anului, în care autoritatea s-a concentrat pe finalizarea unor investigații importante, iar a doua parte a fost marcată de perioada în care o serie de mandate ale membrilor Plenului au expirat și autoritatea s-a axat pe aspecte tehnice privind investigații noi sau mai vechi, finalizarea cu celeritate a aspectelor privind autorizarea concentrarilor economice, precum și o serie de monitorizări privind unele măsuri luate de Guvern în domeniile cu impact social (precum plafonarea adaosurilor comerciale în retailul alimentar).

În anul 2024 suntem într-un punct de cotitură generată de mai multe aspecte (interne și externe autorității). Schimbările ce vor avea loc la nivelul autorității de concurență vor determina direcția de acțiune a acesteia în următorii ani. Consiliul Concurenței trebuie să rămână un organ redevabil de supraveghere și control al piețelor, ceea ce va presupune o creștere a numărului de investigații și analize noi, precum și un control riguros al faptelor anticoncurențiale. Acest scenariu impune o implicare și mai accentuată în promovarea regulilor de concurență, menținerea standardului ridicat în privința deciziilor de sancționare, diversificarea piețelor supuse analizei autorității, dar și menținerea expertizei și reputației instituționale sau atragerea resursei umane specializate.

Așteptările pentru anul 2024 privesc, de asemenea, și asigurarea unei coerențe pentru aplicarea noilor atribuții ale autorității de concurență, în special în domeniul digital, în domeniul financiar-bancar, al retailului alimentar, farmaceutic, precum și în materie de concurență nelocală. De asemenea, rămâne un element definitoriu poziția autorității de concurență drept partener de dialog în relația cu mediul de afaceri, inclusiv în ceea ce privește controlul concentrarilor economice și rolul său în materia de analize investițiilor straine directe.

În materie de oportunități, autoritatea de concurență poate oferi un cadru mai larg de conformare prin acțiuni de promovare a regulilor de concurență, creșterea aplicării modului de clemență, aplicarea unui regim de susținere a agenților economici care cooperează cu autoritatea și care participă, în mod activ, la atenuarea efectelor unor practici anticoncurențiale.

În final, anticipăm ca autoritatea de concurență va continua analizele sectoriale în domenii cheie ale economiei, în special cele care privesc piețe cu impact major asupra populației.

A. Investigații de încălcare a legislației de concurență. Noile atribuții ale Consiliului Concurenței

În prima parte a anului 2023, autoritatea de concurență s-a concentrat pe finalizarea unor investigații a caror

analiza s-a întins pe mai mulți ani, valoarea totală a amenzilor aplicate indicând o reducere semnificativă a activității de sancționare. Accentul a fost pus, în special, pe cazuri în care au existat recunoașteri ale faptelor investigate sau aspecte privind licitațiile publice.

Deși există un număr ridicat de investigații în curs, este probabil că în anul 2024 să crească numărul de investigații noi declanșate de autoritate, având în vedere numărul relativ redus de investigații noi lansate în anul 2023. Acestea pot apărea ca urmare a finalizării unor analize sectoriale, a primirii unor plângeri și sesizări sau al unor informații primite de autoritate în cadrul exercitării atribuțiilor sale.

Un factor important în acest moment este asigurarea unei funcționări eficiente, inclusiv la nivelul plenului Consiliului Concurenței prin definitivarea procedurilor de numire a membrilor plenului în formula completă, precum și atragerea de personal, autoritatea fiind într-un punct în care are nevoie să atragă expertiza (juridică, tehnică și economică) care să susțină un număr mai mare de analize realizate în același timp. Pentru asigurarea acesteia, autoritatea de concurență va trebui să identifice modalitățile cele mai eficiente pentru a atrage resursa umană, inclusiv din sectorul privat.

În privința investigațiilor și analizelor noi, anticipăm ca domeniile-cheie ale activității economice care vor fi vizate, vor fi, în special, domeniul energiei (acoperind diversele ramuri ale acestuia), domeniul digital, domeniul farmaceutic, segmentul alimentar, sectorul de construcții, dar și zona de licitații publice privind noile proiecte de dezvoltare (mai ales ca urmare a intensificării aplicării PNRR).

B. Investigații sectoriale

Anul 2023 a continuat să fie unul relevant în zona investigațiilor sectoriale. În 2024, ne așteptăm ca analizele de cunoaștere a pieței să continue, fiind posibil ca acestea să privească elemente de natură pur locală sau chiar să fie inspirate din analizele realizate de alte autorități de concurență din regiune sau de către Comisia Europeană.

Sectoarele cu impact asupra societății (energie electrică, gaze naturale, carburanți, medicamente și servicii medicale, domeniul bancar, comerțul online, serviciile de transport, materialele de construcții sau zona de asigurări – în special RCA) vor rămâne sub lupa autorității și în 2024. Creșterile de costuri anticipate în aceste segmente de piață vor determina o analiză atentă din partea autorității de concurență, în special pentru a putea verifica și preveni apariția unor coordonări comportamentale dincolo de limitele permise de lege.

C. Sancțiuni

Sistemul sancționator aplicabil în România în materie de concurență permite aplicarea de sancțiuni de până la 10% din cifra de afaceri totală realizată în anul anterior sancțiunii. Se poate observa un fenomen de creștere a amenzilor de baza propuse, inclusiv de agravare a răspunderii întreprinderii sancționate până la cifra de afaceri mondială.

Este foarte important să existe un echilibru în procesul de determinare a amenzilor, pentru a evita ca acestea să devină o formă indirectă de presiune asupra mediului de afaceri și.

În măsura în care abordarea de majorare a amenzilor va continua, anticipăm că numărul litigiilor de concurență să continue să crească, mai ales în situația în care probatoriul prezentat nu va fi suficient pentru a susține o sancțiune semnificativă. O creștere disproporționată a procentului de amendă aplicat societăților investigate, mai ales în cazurile în care acuzațiile nu sunt clare sau probatoriul este nesatisfăcător, este un proces periculos și ireversibil, acest lucru afectând serios piețele unde vor fi aplicate astfel de sancțiuni (de exemplu, unele societăți vor fi eliminate de pe piață sau vor întâmpina dificultăți serioase ca urmare a aplicării sancțiunilor). În 2023, instanțele de judecată au emis o serie de decizii prin care decizii ale autorității de concurență au fost desființate în tot sau în parte. Acest proces este normal care va continua să asigure echilibrul necesar din perspectiva probatorie și a

nivelului sancțiunilor aplicate prin raportare la gravitatea faptelor identificate.

De asemenea, este important ca autoritatea de concurență să depună eforturi pentru a identifica modalități de soluționare a situațiilor investigate fără aplicarea unor amenzi (spre exemplu, prin acceptarea de angajamente sau măsuri), mai ales în contextul economic actual, în care nu este exclus ca economia României să intre într-o perioadă de stagnare sau chiar recesiune.

D. Concentrarile economice și controlul investițiilor straine directe

Anul 2023 a fost unul intens din perspectiva operațiunilor de concentrare economică, fiind analizate un număr de peste 100 de astfel de operațiuni. Mai ales în ultima parte a anului 2023, autoritatea de concurență a reușit performanțe remarcabile de reducere a timpului de analiză și de emitere a unor decizii de autorizare în perioade foarte scurte. Aceste eforturi au fost percepute pozitiv de mediul de afaceri, crescând sentimentul de încredere în capacitatea autorității de a reacționa prompt la nevoile de tranzacționare din piață.

Pe de altă parte, în 2024, Consiliul Concurenței va trebui să răspundă provocărilor generate de largirea sferei de control în privința investițiilor straine directe (acestea acoperind acum, formal, atât investitorii din afara Uniunii Europene, cât și investitorii europeni). În lipsa unor instrucțiuni de clarificare și având în vedere interpretarea largă a domeniilor în care pot exista implicații din perspectiva siguranței naționale, va exista un val de notificări a investițiilor care va ridica probleme din perspectiva calendarului de aprobare atât a acestora, cât și a deciziilor în materie de concentrări economice.

Soluția salvatoare ar putea veni atât din perspectiva unor clarificări emise de autoritatea de concurență, cât și din perspectiva eficientizării timpului de răspuns, în special în privința operațiunilor realizate de investitori europeni cu impact limitat sau inexistent asupra siguranței naționale. Astfel, dorința statului român de a fi informat este satisfăcută fără a genera întârzieri semnificative în procesul investițional. Investițiile straine în România vor constitui un capitol strategic de care poate depinde echilibrarea / susținerea economiei locale. Orice bariere necesare în privința acestor investiții ar trebui eliminate, iar Consiliul Concurenței are un rol cheie în implementarea unor acțiuni de eficientizare a procesului de analiză, inclusiv în privința investițiilor straine directe.

E. Inspecții inopinate

Asigurarea bunei funcționări a autorității de concurență prin finalizarea procesului privind componența Plenului Consiliului Concurenței va avea și un efect în privința creșterii numărului de investigații noi și, mai departe, al numărului de inspecții inopinate.

Deși este dificil de estimat numărul inspecțiilor inopinate, cu siguranța acesta va crește față de cel din 2023, fiind de așteptat ca inspecțiile să rămână principalul mijloc de colectare de informații de către autoritatea de concurență. Totodată, este de așteptat ca autoritatea de concurență să aplice noile prerogative în materie de inspecții inopinate conferite de modificările legislative de la finalul anului 2023 (inclusiv în privința inspecțiilor echipamentelor personale).

F. Contestarea deciziilor Consiliului Concurenței

Este important de menționat faptul că există unele tendințe de anulare de către instanțele de judecată a unor decizii ale autorității de concurență, ceea ce este un fenomen de normalitate care va aduce beneficii reale analizelor de concurență și, totodată, mai multă predictibilitate în această zonă – autoritatea de concurență fiind obligată să dedice mai mult timp asigurării îndeplinirii standardului de proba impus în materie de concurență.

Acest proces va continua în anul 2024, când sunt așteptate o serie de decizii în cazuri importante finalizate de

autoritatea de concurență.